

Makale Bilgisi/Article Info

Geliş/Received: 10.12.2020 Kabul/Accepted: 08.06.2021

Araştırma Makalesi/Research Article, s./pp. 467-493

İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN ÖZGÜN KISA ÖYKÜLERİN UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİⁱ

Özgür ŞEN BARTANⁱⁱ

Öz

İngilizce öğretiminde kullanılan özgün kısa öyküler güdüleyici (Lazar, 1990), bireysel katılımı (Collie ve Slater, 1987) ve diğer dil becerilerini geliştirici (McKay, 2001) olması, yaratıcılığın kullanılması için olanak sağlaması (Arioğlu, 2001) gibi birçok olumlu etkisi olan araçlar olarak görülmektedir. Ancak kısa öykülerin taşınması gereken özellikler konusunda yeterli çalışma olmadığı görülmektedir. İngilizce öğretiminde kullanılması planlanan özgün kısa öykülerin çocuğa göreliğine ve diline yönelik değerlendirmenin daha dizgeli biçimde yapılması gerekmektedir. Bu çalışmada kısa öykülerin çocuğa göreliği ve diliyle ilgili değerlendirmesi için iki kontrol listesi oluşturulmuştur. Kontrol listelerinin geliştirilmesi dört aşamadan oluşmuştur: Kısa öykülerde bulunması gereken özellikler, taslakların hazırlanması, uzman görüşleri ve listelerin pilot çalışması. Ayrıca kontrol listelerinin 20 öykü ile uygulaması yapılmıştır. Uygulamanın sonuçları kontrol listelerinin öyküleri çocuğa göreliğine ve diline/biçimine yönelik dizgeli biçimde değerlendirebilen araçlar olduğunu göstermektedir. Ancak alanda çalışan dil uzmanlarının/öğretmenlerinin öykülerin çocuğa göre olup olmadığı konusunda eğitim almaları ve kontrol listelerinin gelişime açık araçlar olduğunu akılda tutarak geliştirilen aracı kullanmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yabancı Dil Öğretimi, Özgün Kısa Öykü, Kontrol Listesi, Çocuğa Görelik.*

Evaluating the Appropriateness of Authentic Short Stories in ELT

Abstract

Short stories in English Language Teaching (ELT) are considered as materials that have a lot of positive effects such as motivation (Lazar, 1990), improving individual participation (Collie & Slater, 1987) and boosting other language skills (McKay, 2001), and providing opportunities to use creativity (Arioğlu, 2001). However, there is still insufficient data of the characteristics of short stories used in ELT for children. It is necessary to systematically assess short stories' appropriateness for children and their language in ELT. In this study, two checklists were designed to assess short stories' language and appropriateness for children. The checklists were developed in four stages: Determining the characteristics of appropriate short stories, drafting the checklists, taking the views of the experts, and piloting them. Besides, checklists were implemented through evaluating 20 authentic short stories. The implementations show that the checklists are able to assess short stories' appropriateness for children and their language in a systematic way. However, while using the checklists, the language experts and/or English language teachers need to consider that the tools are open to be improved, and rater training is necessary regarding the appropriateness of short stories for children.

Keywords: *Foreign Language Teaching, Authentic Short Stories, Checklists, Appropriateness for Children.*

ⁱ Bu makale Yabancı Dil Öğretiminde Model Temelli Ders İşleme Sürecinin Yazma Becerisine Etkisi (2015) adlı doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

ⁱⁱ Doktor Öğretim Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi/Fen Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, İngilizce Mütercim Tercümanlık, ozgursen1@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0002-7351-7858

Giriş

Türkiye’de İngilizce öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesi konusunda genellikle ders kitapları ya da sadeleştirilmiş öykü kitaplarından yararlanılmaktadır. Uçkun ve Onat’ın (2008) çalışmalarında inceledikleri İngilizce ders kitabında, dilin kullanıldığı kültürden ve/veya gerçek hayattan alınmış yazılı ve seslendirilmiş metinler yerine çok dar bir açıdan planlanmış ve dilin sadece eğitimsel açıdan incelenmesine olanak veren yapaylıkta metin ve alıştırmalara rastlanmaktadır. Bu tür yalınlaştırılmış (simplified) ve dilin doğal bağlamından koparılarak kısaltılmış metinler, Uçkun ve Onat’a (2008) göre yabancı dil öğrenimini zorlaştırıp öğrenme zevkini körleştirmektedir. Bu noktada, metinlerin zengin, kültürü yansıtan dil girdisi sunmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Tomlinson (2008:3) İngilizce öğretimi için yazılan ders kitaplarının “birçok öğrencinin (learner) dilin en temel becerilerini edinme ve dili kullanma becerisini geliştirme konusundaki başarısızlıklarında önemli etkisi olduğunu” belirtmektedir. Tomlinson’a göre “ders kitaplarının çoğu dizgeli, iyi tasarlanmış ve öğretmen dostudur (teacher friendly) ama enerjiden ve hayal gücünden yoksundur” (2003: 4). Ders kitaplarının bağlam dışı dil örnekleri sundukları (Tomlinson, 2008) ve dil edinimini destekleyecek estetik özellikler içeren dinleme ve okuma etkinliklerine olanak vermedikleri belirtilmektedir (Rosenblatt, 1978).

468

Tomlinson (2003) öğretmenlerin biraz eğitim olarak yaratıcı araçlar geliştirebileceğini belirtmektedir. Araçlar, öğrenciyi bilişsel ve duyuşsal olarak içine alacak potansiyele sahip olmalı ve sözlü ve yazılı metinler aracılığıyla dilin özgün kullanımını sağlamalıdır (Tomlinson, 2008).

Son yıllarda özellikle ikidilli eğitim veren özel okullarda özgün kısa öykülerden de yararlanıldığı görülmektedir. Ancak bu araçların taşınması gereken özellikler nelerdir sorusu akla gelmektedir. İngilizce öğretiminde kullanılması planlanan özgün kısa öykülerin çocuğa göreliliğine ve diline/biçemine yönelik değerlendirmenin daha dizgeli biçimde yapılması gerekmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışmada kısa öykülerin çocuğa göreliliği ve dili ile ilgili değerlendirilmesi için iki kontrol listesi oluşturulması ve uygulamasının yapılması amaçlanmıştır. Bu amaçla öncelikle kısa öykülerin kullanımı ve önemi üzerine yapılan çalışmalara daha sonra kısa öykülerde bulunması gereken özelliklerin neler olduğuna yönelik alanyazın incelenmiştir. Kısa öykülerde bulunması gereken özelliklere öykülerin çocuğa göreliliği ve öykülerin dili ile ilgili uygunluğu olarak iki alt bölümde yer verilmiştir.

Kısa Öykünün Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılması

Yazınsal eserlerin yabancı dil öğretiminde araç olarak kullanılmasının olumlu etkileri olduğu belirtilmektedir. Söz gelimi, Collie ve Slater (1987) yazınsal nitelikli metinlerin yabancı dil öğretimi sürecine özgün araç sunduklarını, bireysel katılımı geliştirdiklerini, kişiye hem dilsel hem de kültürel zenginlik kattıklarını belirtmektedir. Ayrıca Parkinson ve Reid-Thomas (2000) da yazınsal metinlerin yazmaya iyi bir model oluşturacağını dile getirmekte, yazının

bir dilin ritmini algılamaya yardımcı olacağını savunmaktadır. Aghagolzadeh ve Tajabadi (2012) yazın yapıtlarının öğrencinin kültürel farkındalığını, eleştirel düşünme becerisini ve dil becerilerini özgün doğası içinde geliştirdiğini belirtmektedir.

Lazar (1990) yazınsal eserleri güdüleyici araçlar olarak görmektedir ayrıca dilsel farkındalığı geliştirdiğini ve yazınsal metinleri incelerken öğrencilerin biçembilimin etkisiyle ilgili olarak yorum yapma becerilerini desteklediğini belirtmektedir.

McKay'e göre (2001) yazınsal metin okumak, okuma, dinleme, konuşma, yazma becerileri ve kültürel farkındalığın yanı sıra kişisel günlük tutmayı ve resmi yazılar yazmayı geliştirmektedir. McKay (2001) yazın öğretiminin iki yararından söz etmektedir: İlk olarak, öğrencinin öyküyle ilgili kişisel yorumunu belirtmesi için bir yol oluşturulmaktadır. İkinci olarak da öğrenci, akademik yazmanın çeşitli türleri için önemli bir beceri olan konuyla ilgili bilgi sunarak düşüncesini savunmayı öğrenmektedir. Bu beceri akademik metin üretiminde gereksinim duyulan bir beceri olarak önem taşımaktadır.

Yabancı dil öğretiminde kısa öykünün önemini Arıoğlu (2001: 11-18) şöyle sıralamaktadır:

- Diğer yazınsal metinlere kıyasla, basit ve kısa olması nedeniyle, okuma görevini kolaylaştırmaktadır,
- İleri düzey okuyucuların bakış açılarını farklı kültürlerle ve insanlarla genişletmektedir,
- Artalan bilgisinin desteğiyle kişisel keşif gerektiren daha yaratıcı, şifreli (encrypt) ve düşündürücü metinler sunar,
- Özgün metin olduğundan dolayı güdüleyicidir,
- Mucizelerle ve gizem dolu bir dünya sunar,
- Yaratıcılığını kullanması için öğrencilere olanak sağlar,
- Eleştirel düşünme becerilerini destekler,
- Yabancı bir kültürün öğretimini kolaylaştırır,
- Öğrencilerin kendilerini rahat ve özgür hissetmelerini sağlar,
- Evrensel dili nedeniyle, farklı deneyimleri olan öğrencilerin birbirleriyle iletişim kurmalarına yardımcı olur,
- Üst anlamın ötesine giderek, altta yatan anlamı aramaya yardımcı olur,
- Bu bilgileri kendi dünyalarına taşıyarak, kendini anlamada da mükemmel bir araçtır (Arıoğlu, 2001: 11-18).

Ayrıca kısa öyküler öğretmene dört beceriyi tüm dil düzeylerinde öğretmeye ortam hazırlamaktadır (Sarıçoban&Küçüköğlü, 2011). Demir (2012) bir kısa öykü türü olan küçürek öykünün (shortshortstory) yaratıcı yazma çalışmalarında kullanılmasını önermektedir ve "sınıf ortamında da hem öğrenci için hem de öğretmenin zamanı ekonomik olarak kullanabilmesi için oldukça uygulanabilir bir yaratıcı yazma tekniği" olarak görüldüğünü belirtmektedir (Demir, 2012: 349). Özet olarak birçok araştırmacı (Aghagolzadeh&Tajabadi, 2012; Arıoğlu, 2001; Collie&Slater, 1987; Demir, 2012; Lazar, 1993; McKay, 2001; Paran,

2008; Parkinson & Reid Thomas, 2000; Sarıçoban & Küçüköğlü, 2011) yabancı dil öğretiminde yazınsal metinlerin kullanımını desteklemektedir.

Yazınsal eserlerin yabancı dil öğretimindeki rolünü kapsamlı bir çalışmayla ele alan Paran'a (2008) göre yabancı dil öğretiminde yazınsal metin kullananların kimileri sadece yazın öğretimi yaparak dil öğretimini önemsemezken, kimileri de sadece dil öğretimine odaklanıp yazınsal özelliklere değinmeyerek iki uç yaklaşım içinde yer almaktadır. Paran (2008) bu iki uç noktanın ortasında yer alarak, farklı bağlamlarda ve durumlarda verilen ağırlığı değiştirerek hem yazın hem de dil öğretimine odaklanmak gerektiğini ileri sürmektedir.

Paran'a (2008) göre yabancı dil öğretiminde biçembilimsel çalışmalar sadece metin çözümlemesine, yaratıcılığa ve çok anlamlılığa odaklanarak dil öğretimini dışarıda bırakmaktadırlar. Bu yaklaşım, biçembilim üzerine çalışan araştırmacıların ve dil öğretmenlerinin bir araya gelerek bilgi paylaşımında bulunmalarından kaynaklanmaktadır. Paran (2008) biçembilimcilerin yabancı dil öğretmenleriyle beraber olmalarını önererek sorunun çözümüne katkı sağlayabileceklerini savunmaktadır.

Bu noktada öğretmen eğitiminde yazın öğretimi ya da yazınsal nitelikli metinlerin yabancı dil öğretiminde kullanımı konularının eksik olduğu vurgulanarak, bu eksikğin bir an önce giderilerek öğretmen yeterliliğinin sağlanması gerektiği belirtilmektedir. Bu konuyla ilgili olarak Özkan'ın (2013) çalışmasında 140 İngilizce öğretmenin görüşleri alınmıştır. Çalışmanın bulguları öğretmenlerin okuma derslerinde yazının önemine ve gerekliliğine inandıklarını fakat yazın kullanımında kendilerini Edebiyat Fakültesi mezunları kadar yeterli görmediklerini ortaya koymaktadır. Bulgular ayrıca müfredat sınırlamasının ve yetersiz ders saatlerinin de okuma derslerinde yazın kullanımına karşı engel oluşturduğunu göstermektedir. Dikkat edilmesi gereken başka bir nokta ise dil yeterliliğidir. Mattix (2002) ise öğrencilerin estetik öğelerle ilgilenmeden önce metni anlamaları gerektiğini belirtmektedir (Akt. Paran, 2008: 34). Byrnes ve Kord (2002) öğrencilerin yazınsal eleştiri yapmak için dil yeterliliğine gerek duyduklarını vurgulamaktadırlar (Akt. Paran, 2008: 55).

Paran (2008) yazının dersin bir bölümünde kullanıldığı araştırmaların sonuçlarının öğrenci tutumlarını olumlu etkilediğini belirtmekte ve özellikle Hirvela'nın (2001) öğrencilerin farklı metin türlerini yazmalarıyla ilgili görüşlerini incelediği çalışmasının sonuçlarını ilginç bulmaktadır. Buna göre öğrenciler yazınsal ve yarı yazınsal (semi-literary) metinleri "en zevkli ve ilginç" okuma metinleri olarak nitelendirmektedir; ancak bu iki metin türü aynı zamanda "en zor okunan" ve "okuduktan sonra metin hakkında en çok zorlanılarak yazılan" (the most difficult to write about) metinler olarak tanımlanmıştır (Akt. Paran, 2008: 38).

Hirvela (2005) çalışmasında öğrencilerin eğitimsel amacı açık biçimde anlatıldığı zaman ve öykü okumayı genel bir dersin parçası olarak gördüklerinde olumlu tutum geliştirdiklerini belirtmektedir. Ayrıca Yang'ın (2001) sormaca ve görüşme kullanarak yetişkinlerin görüşlerini aldığı çalışmasında da katılımcılar benzer biçimde olumlu görüş bildirmektedir. Yukarıdaki çalışmaların yanı sıra ülkemizde üniversite öğrencileriyle İngilizce

dersinin bir bölümü olarak kısa öykü kullanımının yazma becerisi üzerine etkisini araştırdığı çalışmada Eke (1997) sormaca sonuçlarının öğrencilerin bu deneyimden hoşlandıklarını gösterdiğini belirtmektedir.

Özet olarak, çalışmalarda kısa öykülerin yabancı dil öğretiminde kullanılması ve yararlarıyla ilgili daha ayrıntılı araştırma yapılması önerilmektedir. Ayrıca biçembilimcilerin yabancı dil öğretmenleriyle beraber olmaları, fikir paylaşımları önerilmektedir ve öğrencilerin yabancı dil yeterliliğinin sağlandığı durumlarda bu metinleri zevkle okudukları ve dil öğrenimleri sürecine katkı sağladığı belirtilmektedir.

Kontrol listeleri İngilizce öğretiminde genellikle ders kitaplarının değerlendirilmesi (örneğin, Şimşek & DüNDAR, 2018; Demir & Ertaş, 2014) ve/veya okutulmak üzere seçilmesi amacıyla kullanılmış veya tasarlanmıştır. Kısa öyküleri seçerken kullanılan bir kontrol listesine rastlanmadığından ilk çalışma alan taraması olarak kısa öykülerde bulunması gereken özellikleri belirlemek için yapılmıştır.

Kısa Öykülerde Bulunması Gereken Özellikleri Belirleme

Öykülerin Çocuğa Göreliliği

Bu aşamada, öncelikle, çocuk yapıtlarında bulunması gereken özellikleri araştıran kaynaklar (Can, 2012; Civaroğlu, 1998; Corbett, 2001; Oğuzkan, 2001; Özkan, 2004; Öztoprak, 2006; Seven, 2011; Sever, 1995; Sever, 2008; Sever, 2013; Sofuoğlu, 1979; Solar, 2012; Tosunoğlu & Alandarı, 2012; Williams, 1990) incelenmiştir. Bu doğrultuda yabancı dil öğretiminde kullanılan kısa öykülerde bulunması gereken özellikler belirlenmiştir.

Sever (1995: 14) çocuk kitaplarının niteliğini iç (içerik) ve dış (biçimsel) yapı özelliklerinin ve dayandığı eğitsel ilkelerin belirlediğini kaydetmektedir. Sever'e göre (2008) içeriksel olarak temaya, konuya, plana ve üsluba dikkat etmek gerekmektedir. Ayrıca Sever (2013) çocuk kitaplarının taşıması gereken içerik özelliklerine ileti ve çevre öğelerini de eklemiştir. Yazınsal metin seçimi yaparken Seven'e göre ana fikir (tema), konu, temel kavram ve değerler, kahramanlar ve yardımcı kahramanlar, plan ve anlatım gibi içeriksel özellikler önemlidir (2011: 107-109).

Öztoprak'ın (2006) çalışmasında öğretmenlerin kullanacakları öyküleri belirlemeleri amacıyla hazırlanan öykü değerlendirme ölçeğinin oluşturulmasında göz önünde bulundurulmuş ölçütler şöyledir: Cümle uzunluğu, sözcüklerin anlam bilgisi, öykünün söz dizimi, öykünün uzunluğu, olay örgüsü, tema, çatışma, bakış açısı, yer, zaman, öykü kişileri, öykü türü (olay/ durum), yazarın sanat anlayışı, dönem özellikleri, ilgi çekme düzeyi.

Bu çalışmada geliştirilen ilk öykü değerlendirme kontrol listesinde öykülerin niteliğini belirlemek amacıyla tema, konu, kahramanlar, plan, ileti, çevre öykünün çocuğa göreliliğini değerlendirmektedir. Bu nedenle aşağıda öyküde tema, konu, kahramanlar, plan, ileti, çevre unsurlarının çocuğa göreliliği ele alınmıştır.

Öykünün çocuğa göreliği değerlendirildiğinde ilk olarak temadan söz edilmektedir. Yazarın vermek istediği temel düşünceye tema (ana fikir ya da izlek) denmektedir. Tema açık ve seçik bir biçimde belli olmalı ve iyi bir konunun ortaya çıkmasına yardımcı olmalıdır (Oğuzkan, 2001; Sofuoğlu, 1979). Sever'e göre (2013: 129) "çocuk yazını yapıtlarında, konu ve izlek arasında güçlü bir ilişkinin olması, metnin çocuk üzerindeki yazınsal etkisini artırır." Söz gelimi, yazar, "çocuk ile anne ilişkisi" konusunu işlerken anne sevgisi, çocuk sevgisi, anneye duyulan özlem, anneden ayrılışın yarattığı acı vb. izleklerle okurda etki uyandırmak isteyebilmektedir. Sever'e (1995) göre çocuk kitaplarında özellikle, "demokratik ilkelere bağlanma; aile, yurt, ulus, doğa ve hayvan sevgisi; iyiye, güzele duyarlılık; kahramanlığa saygı; yaşamayı sevmek ve yaşama zevki" tema olarak işlenmelidir. Sever evrensel değerlere yer yermenin, çocuğun dünya görüşünü genişletmesi açısından çok önemli olduğunu vurgulamaktadır (1995: 14). Ayrıca çocuk yazınında iyilikseverlik, çalışkanlık, aile sevgisi, arkadaşlarıyla uyumluluk, saygı vb. temalar işlenir (Civaroğlu, 1998). Eğitcilik amacını güden çocuk yazını ürünleri, "tema yönünden evrensel ahlaki doğruları kazandırmayı amaç edinmeli, çocuğun kişiliğini ve kimliğini geliştirecek özellikleri taşımalıdır" (Akt. Tosunoğlu & Alamdardar, 2012: 156). Sever'e göre (2013: 129) tema, "insana özgü duygu durumlarını çocuklarda yaşatabilmelidir. Çocuklar duyarak, gülerek, düşünerek, hüznlenerek dostluğun, barışın, çalışkanlığın, paylaşmanın yüceliğini sezebilmeli, güven duygusunu" geliştirebilmelidir.

472

Yazarların değişik yaş gruplarındaki çocukların ilgilerini, beğenilerini ve okuma eğilimlerini çok iyi bilmesi, kitapların ilgiyle okunmasının temel koşullarından biri olarak görülmelidir. Yetişkin yazınından farklı olarak bu yönde konu sınırlaması yapmak çocuk yazının özelliklerindedir. Konu, tema ile uyumluluk göstermelidir ve çocukları eğlendirip dinlendirirken eğitmelidir (Sever, 1995: 14). Sever'e göre (2013: 127) çocukların anlamayacağı, yeterince anlamlandıramayacağı konular, ne denli önemli olursa olsun çocuğa göre değildir. Sever (2008: 121) konunun, yaşla farklılaşan bireysel ilgi ve gereksinimlerine yanıt vermesi ve çocuklarda sevgi, dostluk, barış vb. niteliklerin gelişmesine katkı sağlaması gibi bazı temel özellikleri taşıması gerektiğinden söz etmektedir. Ay ve Bartan'ın (2011: 248) 12-13 yaş grubuna uyguladığı konu ilgi sormacasına göre bu yaş çocukların en çok okumaya ilgi duydukları başlık gülmedir. Ayrıca araştırmacıların başka bir çalışmasında, aynı yaş grubu için kullanılan birçok kaynak ders kitabı taranarak oluşturulan konu listesinde, "biyografi, fantastik konular, dedektif öyküleri, tarih, spor, teknoloji, gülmece, kültür, sağlık, bilim kurgu, hayat bilgisi, bilim, günlük rutinler, moda, doğa ve hobiler" bulunmaktadır (Ay&Bartan, 2012: 78).

Lukens (1999:103-133) konunun yapılandırılmasını zayıflatan öğeleri şöyle sıralamaktadır: Abartılmış merak, rastlantısallık ve duygusallık. Çocuklar merak öğesinin zayıflığı ya da abartılmış olması ya da korkunçluğundan dolayı okuma eyleminden uzaklaşabilmektedir. Öykü abartılmış merak öğeleriyle okurun gözünde inandırıcılığını yitirebilmektedir. Ayrıca çatışmanın nasıl sonuçlanacağını öykünün serim ya da düğüm bölümünde bilinmesi çocuk okuru okumadan uzaklaştıran bir başka etken olarak

belirtilmektedir. Bunun yanı sıra rastlantıya ya da şansa dayalı olarak düğümün çözülmesi de konunun yapılandırılmasını zayıflatmaktadır. Çocuk olay kurgusuna yerleştirilen merak düğümleriyle okumaya istekli kılınmalıdır. Son olarak da Sever (2008: 138) çocuk kitabı yazarlarının “duygusal bir sığınağa” düşmemeleri gerektiğinden söz etmektedir. Duygunun aşırı ölçüde kullanıldığı durumların çocukların yaşam gerçekliğini anlamalarına engel olduğu vurgulanmaktadır. Bu durumdan kaçınmak için gerçek duygular, sanatçının içten, dürüst anlatımına konu edilmelidir.

Kısa öyküde dikkat edilmesi gereken özelliklerden birisi de kahramanın çocuğa göreliğidir. Öykülerde başından olay/ olaylar geçen kişi/kişiler kahraman olarak adlandırılmaktadır. Karakter ise yapıtta yazar tarafından geliştirilmiş kahramanın / kahramanların tüm kişilik özelliklerini taşıyan kişidir.

Heaven (2007) öyküyü anlamlı kılan şeyin kahramanlar olduğunu dile getirmektedir. Benzer bir biçimde Bruner (1986) okunulan öykülerin yeniden anlatıldığı deneyinde, katılımcıların öyküyü yeniden anlatırken kahramanlar üzerinden anlattıklarını gözlemlemiştir (Akt. Heaven, 2007). Çocuklar da yazınsal yapıtlardaki kişilik özelliklerinden etkilenmekte kendilerini öyküde bulunan kahramanlarla özdeşleştirmektedir. Solar’ın (2012: 139) öyküleyici metinlerdeki kahramanların çocuğa göreliği ve çocuk gerçekliğine uygunluğunu araştırdığı çalışmasında, çocuğun metinlerde sunulan konu, olay ve kahramanlar ile gündelik hayatı arasında ilişki kurduğu belirtilmektedir. Metindeki kahramanlarla, kendi yaşantısındaki kişiler ve olaylar arasında benzerlikler ve farklılıkları sorgulayan, duyumsayan çocuk, bu yolla metnin iletisini özümsemektedir. Metinlerdeki kahramanların çocuğun yaşam gerçekliğine uygun, kendisi ile benzerlik ve farklılık kurabileceği nitelikte olması beklenmektedir. Bu nedenle Sever’e (1995) göre çocuk kitaplarında az sayıda kahraman bulunmalı, kahramanların fiziksel ve ruhsal durumları güçlü bir biçimde ele alınarak abartıdan kaçınılmalıdır. Masal ve masalımsı türlerin dışındaki kitaplarda, kahramanların özellikleri gerçek ya da gerçeğe yakın olmalıdır (1995: 14). Bunun yanı sıra Ringler ve Weber (1984: 188, 189) öykü seçimiyle ilgili karakterlerin çocuğa göreliliğini sorgulamışlardır. Sorulardan bazıları şöyle örneklenmektedir: Karakterlerin duygu ve düşünceleri gösterilecek biçimde mi sunulmaktadır? Karakterler inandırıcı ve tutarlılık sergilemekte midir? Karakterlerin özellikleri öyküde geçen zamana ve yere uygun mudur? Kızlar ve erkekler eşit biçimde mi sunulmuştur? Engelli insanlar çeşitli mesleklerde ve işlerde çalışmakta mıdır?

Çocuk yazınında kısa öykülerin niteliğiyle ilgili olarak ele alınması gereken başka bir nokta ise plandır. Gürel, Temizyürek ve Şahbaz (2007: 37) iyi bir planın, olaylar, durumlar, düşünce ve duygular arasında uyumlu bir ilişkinin gerçekleşmesini sağlayarak eserin okur üzerindeki etkisini arttırdığını belirtmektedir (Akt. Tosunoğlu & Alandaz, 2012). Olaylar çocuğun ilgisini sürekli canlı tutan ilişki geçişleriyle, kitabın başından sonuna kadar, gereksiz ayrıntılara düşmeden ölçülü ve rahat bir anlatımla aktarılmalıdır (1995: 14). Plan, öykülerin okunabilirliğini sağlayan önemli bir özelliktir. Merak öğeleriyle çocuğun okuma

ilgisini canlı tutmak temel bir ilke olmalı ve bunun için kurgunun inanılır olması ve merak öğelerinin okuru olayın içine çekebilmesi gerekir (Sever, 2008).

Kısa öykülerde iletinin çocuğa göreliği de önemli bir ölçüttür. İleti, sanatçının yapıtı oluşturmasına neden olan, paylaşmak istediği duygu ve düşüncedir. Yazınsal metinlerde amaç, öğretici metinlerin tersine, öğretmek değil yaşama ve insana yönelik duyarlık oluşturmaktır (Sever, 2013: 133). Çocuk yazınının öncelikli sorumluluğu, “çocukların duygu ve düşünce evreninin genişletmek, onlara dilin ve çizginin olanaklarıyla yaşam ve insan gerçekliğini tanıtmaktır” (Sever, 2008: 142). “Yazınsal iletilerin çocuğun yaşamı ve evreni anlama yetisine ve duyarlığına uygun olması, bir başka deyişle, yaş grubunun anlam ve evrenine duyarlı olması” gerekmektedir. Sever yazınsal nitelikli bir metnin “iletisinin yazınsal bir kurgu içinde sunulması ve ayrıca öyküdeki iletilerin şiddeti olumlamaması gerektiğini” belirtmektedir (Sever, 2013: 81, 133, 135).

Kahramanın içinde bulunduğu çevrenin çocuğa uygunluğu, öykülerde bulunması gereken başka bir etkidir. Sever’e (2013) göre kahramanın içinde yaşadığı toplumsal ve kültürel çevrenin niteliğinin sınanması gerekmektedir. Çevrenin çocuk gerçekliğine uygun olup olmadığını bazı sorular sorarak incelemek gerekmektedir. “Kahraman nasıl bir toplumsal çevrede yaşar? İçinde yaşadığı çevrenin özellikleri nelerdir? Olay nerede ve ne zaman geçmektedir? Kahraman, yaşadığı çevrenin hangi özelliklerinden etkilenmektedir? Hangilerini değiştirmek istiyor? Kahraman toplumsal çevresiyle çatışma yaşıyor mu? Varsa, yaşadığı çatışmaların temel nedeni/nedenleri nedir/nelerdir? Bu çatışmalar, yazınsal bir kurgu içinde mi sunuluyor? Kahraman, çatışmaları çözümlenmede hangi yöntem ya da yöntemleri kullanıyor? Başarılı olabiliyor mu?”.

Özetle bu çalışmada geliştirilen ilk öykü değerlendirme kontrol listesinde öykülerin niteliğini belirlemek amacıyla tema, konu, kahramanlar, plan, ileti ve çevre öykünün çocuğa göreliğini değerlendirmektedir.

Öykülerin Dili ile İlgili Uygunluğu

İkinci kontrol listesi öykünün diliyle ilgilidir. Bu kontrol listesinde dil, anlatım (biçem) ve bağdaşıklık boyutlarına yer verilmiştir. Öykülerin dili ve anlatımı da çocuk okura göre olmalıdır. Sever’e göre (1995) çocukların sözcük dağarcıklarını zenginleştirecek, duygu ve düşünce evrelerini de geliştirecek bir yaklaşım anlatımda temel ilke olarak benimsenmelidir. Yazınsal bir metin, “her şeyden önce bir dil ürünüdür ve dilin en yetkin kullanım örneklerini yansıtmaktadır” (Sever, 2013: 131). Çocuk kitapları, “erken yaşlardan başlayarak, dilin sözcük zenginliğini tanıtan, anlam yapısını, özelliklerini, anlatım gücünü örneklendiren bir araçtır” (Sever, 2013: 145).

Corbett (2001) tümce düzeyindeki anlatımların tümünün çocuğun yazma biçimini geliştireceğini belirtmekte ve öyküde kullanılacak dille/biçemle ilgili olarak bazı noktaların önemine işaret etmektedir. Sahneleri betimleyen sözcük ve sözcük öbeklerinin, ifadelerin, soru ve ünlem tümcelerinin, tümce başlama (ed-ing-ly gibi eklerle, yantümce bağlaçları, ilgeç öbeği

ve benzetme ile başlayan tümceler) ve tümce kapatma biçimlerinin, betimlemelerde ilginç önad ve belirteçlerin bulunmasının, basit, bileşik ve karmaşık tümcelerin yerinde kullanımının önemli olduğunu belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerin öyküleyici yazı çalışmalarına böyle bir eser okuyup özümseyerek geçtiğinde yazdıkları öykülerin başarılı olduğunu ileri sürmektedir. Bunun yanı sıra benzetme, eğretileme, kişileştirme ve yansımali sözcükler gibi söz sanatlarının 7-14 yaş aralığındaki öğrencilerin okuduğu yazınsal metinlerde yer almasının öğretici bulmaktadır (Corbett, 2001).

Sever (1995: 15) okutulacak bir yazınsal metnin çocuğun dilisel becerilerinin (okuma, konuşma, yazma, dinleme) gelişmesine katkıda bulunması gerektiğini dile getirmektedir. Bunun yanı sıra öykünün okunup çözümlendikten sonra yazma becerisini de desteklemesi gerekmektedir. Seçilecek kısa öykülerin öğrencilerin söz konusu becerileri geliştirmesine katkı sağlaması gerekmektedir. Ayrıca öykülerde, A2 ve B1 düzeyinde İngilizce bilen çocukların anlayabileceği özgün bir dil kullanılmış olması öykülerin anlaşılabilirliği açısından önemlidir.

Williams (1990: 48) “ayrı ayrı tümcelerin bütünsel bir söyleme dönüşmesi için” metinde bağdaşıklık araçlarının kullanılması gerektiğini belirtmektedir. Kullanılacak öykülerde metinbilimsel bağdaşıklık görünümlerinin yer alması beklenmektedir. Metindilbilimi, bir öyküyü metin yapan ölçüt ve kuralları saptamaktadır (Özkan, 2004: 172). Bu nedenle öykülerin metindilbilimsel bağdaşıklık özelliklerini incelemek öykü seçim ölçütü açısından önemlidir. Yazılı anlatımlar üzerine yapılan çalışmalar da bağdaşıklık araçlarının kullanımıyla ilgili sorunlar olduğunu göstermektedir. Can’ın (2012) ortaöğretim öğrencilerinin bağdaşıklık araçlarını işlevlerine göre yazılı anlatımlarında kullanma becerilerini incelediği çalışmasında, öğrencilerin bağdaşıklık araçlarını tümce içinde, tümceler arasında, paragraf içinde ve paragraflar arasında kullanırken sorunlar yaşadıkları ortaya konmuştur. Bu sorunlardan bazıları şöyle sıralanmıştır: Paragraf içerisinde gönderimle ilgili sözlü anlatım unsurlarının çok sık tekrar edilmesi, tümce içinde gösterme adılının kullanımında tekil-çoğul uyumsuzluğu, tümceler arasında eksilteli anlatımın gereksiz biçimde kullanımı. Buradan hareketle kullanılması planlanan öykülerin bağdaşıklık araçlarını içermesi gerekmektedir.

Öyküde biçimsel-sözcüksel bağdaşıklık görünümlerini bağlaçlar, değiştirim öğeleri, sözcük ilişkileri ve sözcüksel bağdaşıklık, eksilteli yapılar, zaman-görünüş-kip gibi biçimbirimlerle de doğrudan bağlantılı metinsel öğeler oluşturmaktadır.

“Bağlaçlar (conjunctions), dilbilgisinde eş görevli sözcükleri, sözcük öbeklerini ve tümceleri çeşitli anlam ve görev ilişkileri kurarak bağlayan sözcük birimlerdir. Bağlaçlar, söylem düzleminde anlamları ile değil işlevleriyle yer almaktadırlar. Söylem düzleminde birlikte kullanıldıkları diğer sözcüklerle anlamlı olmaktadır” (Özkan, 2004: 178). Bağlaçlar bağımlı biçimbirimlerdir, yani, hiçbir zaman tek başına gerçekleşmezler.

“Değiştirim (substitution) ögesinin işleyişi metinde kimi kez bir adın, kimi kez bir eylemin, kimi kez de bir ya da birden fazla tümcenin tamamının yerini tutuşuna göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle ada bağlı (nominal), eyleme bağlı (verbal) ve tümceye bağlı

(clausal) türleri ortaya çıkmaktadır (Uzun,1995: 63)". Örneğin, "Which t-shirt would you like?" – "I would like the pink one" metin parçasında yer alan değiştirim ögesi "one" kendinden önceki tümceye bağlı bir değiştirim ögesi olarak biçimsel-sözcüksel bağdaşıklık görünümü oluşturmaktadır.

Sözcük ilişkileri ve sözcüksel bağdaşıklık (lexical cohesion), "aynı sözcüğün yinelenmesi, karşıt anlamlı sözcüklerin kullanımı, aynı kavram alanından sözcüklerin kullanımı, aynı kökten sözcüklerin kullanımı ve yapı yinelemeleri" olarak tanımlanmaktadır (Özkan, 2004: 179).

Eksilti (ellipsis), "genellikle hemen önündeki yan tümce ile sınırlı olmakla birlikte ya bir tümce ya da daha küçük bir birim gibi belli bir anlatımı içeren bir ilişkidir" (Halliday&Matthiessen, 1976: 536). Eksilti, metinde daha önceden yer aldığı için tahmin edilebildiğinden tümcenin bir bölümünün çıkarılma işlemidir. Örneğin, "Is anyone here a linguistics major?" soru tümcesine karşılık olarak "I am" eksiltili bir yanıtıdır. Eksilti ile değiştirim arasındaki farkı açıklamak açısından, "I am one" tümcesi de değiştirim içeren bir anlatım olarak örneklenebilmektedir.

Ayrıca yazar, okuyucuyla arasındaki metnin ve dolayısıyla olayların gerçekliğini sağlamak için zaman bağlantılarını kullanmaktadır, yani, "metin üretici, anlatısını belli bir zamana, saate, mevsime, döneme oturtmaya özen göstermek durumundadır" (Özkan, 2004: 182).

Özetle, yukarıda ifade edilen ilgili çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda ikinci kontrol listesinde dil, anlatım (biçem) ve bağdaşıklık boyutlarına yer verilmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada A2- B1.1 İngilizce dil düzeyindeki ve 12-13 yaşlarındaki öğrencilere İngilizce öğretimi yapılırken kullanılması planlanan özgün kısa öykülerin çocuğa göreliği ve dili ile ilgili değerlendirmesi için iki kontrol listesi oluşturulmuştur. Kontrol listelerinin geliştirilmesi dört aşamadan oluşmuştur: Kısa öykülerde bulunması gereken özellikleri belirlemek için alanyazın taraması; kontrol listelerinin taslağının hazırlanması, alan uzman görüşlerinin elde edilmesi ve listelerin pilot çalışmasının yapılması. Ayrıca kontrol listelerinin daha geniş uygulaması 20 öykü ile üç puanlayıcı İngilizce öğretmeni tarafından yapılmıştır. Öykü değerlendirme kontrol listelerinin madde seçmede kullanılan madde ayırıcılık gücü indeksi hesaplanmıştır. Ayrıca kontrol listelerinin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Puanlayıcı İngilizce öğretmenleri alanında 10 yıldan fazla deneyimli, Ankara'da iki ayrı özel okulda çalışmaktadırlar. Çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır ve konuyla (İngilizce kısa öykülerin çocuğa göreliği ve dil uygunluğu) ilgili özel bir eğitim almamışlardır. Ancak görevleri gereği öğrencilere her yıl okutulmak üzere öykü kitapları seçip ailelere önerdikleri bilinmektedir.

Tüm bu bilgilerden yola çıkarak, bu çalışmada hazırlanan öykü değerlendirme kontrol listelerinin oluşturulmasında kısa öykülerde bulunması gereken ölçütler alanyazından

yararlanılarak bir taslak biçiminde hazırlanmıştır. Göz önünde bulundurulmuş ölçütler şöyle özetlenebilmektedir: Tema, konu, kahramanlar, plan, ileti, çevre, dil ve anlatım.

Kontrol Listelerinin Taslağını Hazırlama Aşaması

Kontrol listeleri, öğrenciden beklenen davranışın özelliklerine ilişkin ayrıntılı bilgileri içeren ve öğrenci performansının eksik noktalarını belirleme amacıyla kullanılan araçlardır (Airasian, 1996). Kontrol listeleri olan ya da olmayan davranışların, özelliklerin veya niteliklerin listesini içermektedir (Kubiszyn&Borich, 2007). Kontrol listelerinde puanlama yüzdelik dilimlere veya belli standartlara dönüştürülebilir (Airasian, 2001). Kontrol listeleri görünüş olarak derecelendirme ölçeklerine çok fazla benzemektedir. Fakat kontrol listelerinde genel olarak evet veya hayır biçiminde 2 farklı yargı bulunmaktadır. Bu listelerde ayrıca 'var', 'yok' veya 0-1 şeklinde işaretlenebilir. Kontrol listeleri ayrıca bir dizi özel davranışlardan oluşan performans becerilerinin değerlendirilmesinde de kullanılabilir. Bir ürünün değerlendirilmesinde de kontrol listelerinden yararlanılmaktadır (Linn&Gronlund, 1995).

Kontrol Listelerinde Puanlama

Geliştirilen kontrol listelerinde, bireyin her bir maddede belirtilen özelliğe sahip oluşuna ilişkin görüşünü: (1) "Katılmıyorum", (2) "Kararsızım", (3) "Katılıyorum" biçiminde sıralanan seçeneklerden birisini işaretleyerek belirtmesi istenmektedir. Bu noktada, kontrol listelerinin 1, 2 ve 3 biçimde puanlanmasıyla ilgili bazı örneklerle yer verilecektir.

Örneğin, uygulamada kullanılmak üzere değerlendirmeye alınan Me and My Cat (bkz. Ek 1) adlı öykünün giriş bölümü aşağıda verilmiştir. Kontrol listesinde yer alan "Kurgulanan olaydaki çatışmanın/çatışmaların türü ve niteliği çocuk gerçekliğine uygundur." maddesi için işaretlenecek seçenek (3) "Katılıyorum" biçiminde olmalıdır. Bunun nedeni öyküdeki çatışmanın çocuğa göre oluşudur.

Late one night an old lady with a pointed hat came in through my window. She brandished her broom at me and fired out some words. Then she left without saying goodbye. "Nicholas, wake up! You'll be late for school!" It must be mum. It must be morning again. Mum dragged me to the bathroom and made me wash and dress. Downstairs she interrupted my breakfast. She was furious. She carried me off to catch the school bus. I had gone...but I was still here... "How strange" I thought to my self pulling my whiskers. WHISKERS?! (Kitamura, 2009).

Uygulamada kullanılmak üzere seçilen bir başka öykü The Exquisite Corpse Adventure (bkz. Ek 1) adlı öyküdür. Bu öykünün çatışmayı verdiği ilk bölümü aşağıda sunulmaktadır. Kontrol listesinde yer alan "Kurgulanan olaydaki çatışmanın/çatışmaların türü ve niteliği çocuk gerçekliğine uygundur." maddesi dikkate alındığında işaretlenebilecek seçenek (2) "Kararsızım" biçiminde olabilmektedir çünkü duygunun aşırı ölçüde kullanıldığı durumların çocukların yaşam gerçekliğini anlamalarına engel olduğu vurgulanmaktadır. Bu durumdan kaçınmak için gerçek duygular, sanatçının içten, dürüst anlatımına konu edilmelidir (Sever, 2008: 138).

This story starts with a train rushing through the night. The full moonlights the silverrails winding around dark mountains, through deep woods, and over steep gorges of jagged rock and one freezing cold rushing black mountain river.

I wish there was enough time to describe all of the funny (and touching) twists and turns – especially the Elephant Clown Party – that led up to now. But there isn't. Enough time. Because there is a ticking clock. And the two passengers we care most about don't know anything about it.

In a sleeping berth, in the third car from the end of the train, are two children, eleven- year-old twins, who have just run away from the circus.

The girl's name is Nancy. The boy's name is Joe. They have no idea that those are not their true names (Anderson, vd.,2011).

Uygulamada kullanılmak üzere Oxford Story Museum'ın web sitesinde yer alan çocuklar için yazılmış 1001 öykünün arasından değerlendirmeye alınan bir başka öykü ise The Skeleton Woman (bkz. Ek 2) olmuştur.

Father and daughter stand on the top of the cliff. Beneath them the water breaks on the rocks. The Father's eyes are angry. He holds his daughter's neck, her eyes wide with fear, shouting at her. She screams. Maybe she was pushed, who knows? Maybe she slipped. What is known is that she fell from the cliffs, her body twisting and turning as she fell through the air, crashing and cracking against the rocks like limp, lifeless puppet, breaking her neck on the rocks below. And the sea came and drew her in, out into the bay and down to the bottom of the ocean where she lay. The fish came and feasted on her flesh until there was nothing left but her bones, swaying back and forth amid the seaweed. And from that day fishermen avoided that place (Oxford Story Museum, <http://www.storymuseum.org.uk/1001stories/detail/102/skeleton-woman.html>).

Bu öykünün giriş bölümünden de anlaşılacağı gibi kurgulanan olaydaki çatışmanın/çatışmaların türü ve niteliği çocuk gerçekliğine uygun değildir. Bu nedenle kontrol listesinin bu yargıya ilişkin maddesine verilebilecek yanıt (1) "Katılmıyorum" biçiminde olacaktır. Çünkü çocuklar, merak ögesinin zayıflığı ya da abartılmış olması ya da korkunçluğundan dolayı okuma eyleminden uzaklaşabilmektedir (Lukens, 1984).

Kontrol listelerinde tersten puanlanan madde, yani olumsuz tümce sayısı, toplam maddelerin yarısı olarak belirlenmiş ve bu doğrultuda uygulanmıştır. Alınabilecek en düşük puan 30 iken, en yüksek puan 90'dır. Alınan puanın artışı, değerlendirilen kısa öykünün uygunluğunun yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Alan Uzman Görüşlerinin Elde Edilmesi

İç geçerliğin sağlanması amacıyla alan uzman görüşlerinin elde edilmesi için kontrol listeleri altı uzmana sunulmuş ve geribildirimlerin alınması yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler sonucunda bazı maddeler tamamen silinirken, bazıları iki

maddeye ayrılmış, öncesinde madde sayısı 20 iken uzman görüşlerinin¹ alınmasından sonra yeni maddeler de eklenerek toplam madde sayısı 30'a çıkarılmıştır. Kontrol listeleri (Tablo 1 ve Tablo 2) son haliyle yeniden gözden geçirildikten sonra pilot çalışmaya hazır hale getirilmiştir.

Tablo 1. Kısa Öykünün Çocuğa Göreliğini Değerlendiren Kontrol Listesi

Maddeler	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
1. Öykü tema açısından çocuk gerçekliğine uygun değildir.			
2. Öyküde konu ve tema bütünlüğü yoktur.			
3. Kurgulanan olaydaki çatışmanın/çatışmaların türü ve niteliği çocuk gerçekliğine uygundur.			
4. Öykü, 12-13 yaş grubundaki çocukların ilgilerine, beğenilerine ve okuma eğilimlerine uygundur.			
5. Olaylar, çocuğun ilgisini sürekli canlı tutmamaktadır.			
6. Olaylarda gereksiz ayrıntılar vardır.			
7. Olay kurgusunda aşırı duygusallık, rastlantısallık, abartılmış merak gibi konuyu zayıflatan öğelere yer verilmektedir.			
8. Karakter bütün olarak çocuğun özdeşim kurabileceği özellikler taşımamaktadır.			
9. Yazar, kahramanın kişiliği ve yaşadığı olaylar ile değişim olgusu arasında kabul edilebilir, inandırıcı bir ilişki kurabilmiştir.			
10. Kahramanlar çocuk gerçekliğine uygun değildir.			
11. Kahramanların karakter çerçeveleri yalın ve güçlü biçimde ele alınmıştır.			
12. Kahramanlar, öykünün olay örgüsünün anlaşılması için yeterli sayıdadır.			
13. Çocukla paylaşılmak istenen iletiler yazınsal bir kurgu içinde sunulmuştur.			
14. Yazınsal iletiler, yaş grubunun anlam ve evrenine uygun değildir.			
15. Yazınsal iletiler, çocuğun duymasına, düşünmesine ve düş kurmasına olanak sağlamaktadır.			
16. Kahramanın içinde yaşadığı toplumsal ve kültürel çevrenin niteliği çocuk gerçekliğine uygundur.			
17. Öyküde İngilizcenin anlatım gücü ve olanakları çocuğun doğasına uygun kurgularla sezdirilmiştir.			

Tablo 2. Kısa Öykünün Diline/biçimine Yönelik Özelliklerini Değerlendiren Kontrol Listesi

Maddeler	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
1. Dil ve anlatım okurun belleğinde görsel metinler oluşturmamaktadır.			
2. Dil ve anlatım duyuları devindirecek niteliktedir.			
3. Anlatım sözcük dağarcığını geliştirmemektedir.			
4. Anlatım, kısa, duru ve içten tümcelerle yapılandırılmıştır.			

¹ Prof. Dr. Sedat Sever, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ayça Karain, Nurdan Çetin, Ebru Karaca, Seda Kale (İngilizce Öğretmenleri), Rikki Brown (anadili İngilizce olan İngilizce öğretmeni)

5.	Düz, ünlem, soru ve emir tümceleri etkin kullanılmamıştır.
6.	Basit, bileşik ve karmaşık tümce yerinde kullanılmıştır.
7.	Benzetme, eğretileme, kişileştirme ve yansımali sözcükler gibi söz sanatları kullanılmıştır.
8.	Tümceler “ed-ing-ly” gibi ekler, yantümce bağlacı, benzetme ve ilgeç öbeği ile başlamaktadır.
9.	Betimlemelerde önadlar (sıfat) ve/veya belirteçler (zarflar) kullanılmıştır.
10.	Öykü bağdaşık (bağlaçlar, değiştirim öğeleri, sözcük ilişkileri ve sözcüksel bağdaşıklık, eksilteli yapılar) biçimde yapılandırılmıştır.
11.	İngilizcenin yazım ve noktalama kurallarına özenle uyulmuştur.
12.	A2 ve kısmen B1 düzeyinde İngilizce bilen çocukların anlayabileceği özgün bir dil kullanılmıştır.
13.	Dilsel becerilerin (okuma, konuşma, yazma, dinleme) gelişmesine katkıda bulunmamaktadır.

Bulgular

Bu bölümde geliştirilen kontrol listelerinin uygulamaları sonucu elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Bu doğrultuda aşağıda ayrıntılı biçimde sunulan üç uygulama yapılmıştır.

Özetle, ilk pilot uygulama geliştirilen kontrol listelerinin 1 özgün kısa öykünün üç İngilizce öğretmeni tarafından değerlendirilmesi ile gerçekleştirilmiştir. Maddelerin üç puanlayıcı İngilizce öğretmenleri tarafından anlaşılıp anlaşılmaması da ölçülmüştür.

İkinci ön uygulamada biraz daha genişletilerek 10 ders kitabındaki öyküler değerlendirilerek madde seçmede kullanılan madde ayrıncılık gücü indeksinin ve Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısının hesaplanması gerçekleştirilmiştir.

Üçüncü uygulama alanında deneyimli üç İngilizce öğretmeni tarafından 20 öykü, öykü değerlendirme kontrol listelerine göre puanlanmıştır. Bu puanlamaların sınıf içi korelasyon katsayısı ve Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı hesaplanarak kontrol listelerinin güvenilirliği ölçülmüştür.

Kontrol Listelerinin Pilot Çalışması

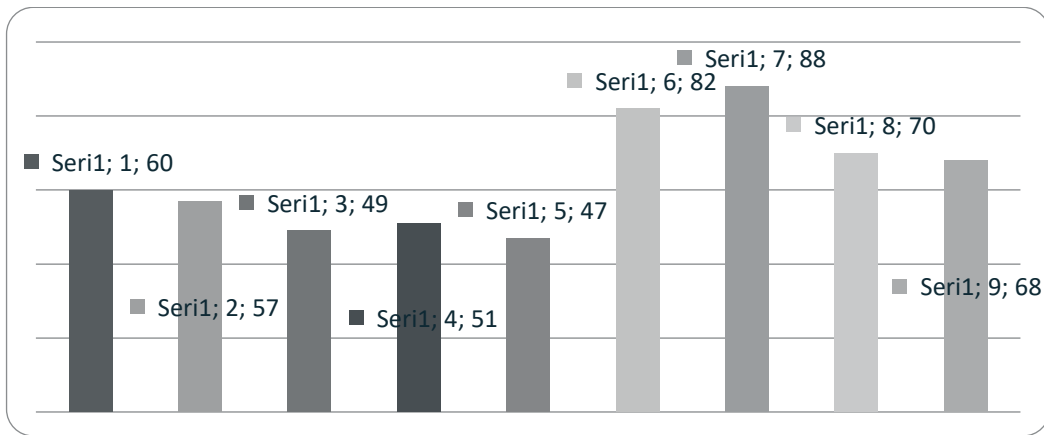
Pilot çalışmasında, alanında en az on yıllık deneyimi olan üç İngilizce öğretmeni tarafından Me and My Cat adlı öykü (bkz. Ek 1) okunduktan sonra, çalışma için geliştirilen öykü değerlendirme kontrol listeleri kullanılarak öykünün 12- 13 yaşındaki 7. sınıf öğrencilerine uygunluğu sınanmıştır. Me and My Cat adlı öyküye üç İngilizce öğretmenin verdiği kontrol listeleri puanları 90 tam puan üzerinden 79, 87 ve 76 olup, ortalama kontrol listeleri puanı 80,6'dır. Maddelerin %70'ine olumlu yanıt verilmesi incelenen öykünün öğrencilerin yabancı dil düzeyine ve yaşına uygun olduğu anlamına gelmektedir. Bu çalışmada verilebilecek en yüksek puan 90 olduğundan maddelerinin %70'ine olumlu yanıt verilmesi puanın en az 63 olması anlamına gelmektedir. Bu nedenle, Me and My Cat adlı öykünün çocuğa göreliğinin ve dilinin İngilizce öğretiminde kullanılmaya uygun olduğu yorumu yapılmıştır.

Pilot çalışmaya katılan öğretmenlerin hepsi öyküyü çok beğendiklerini belirtmişlerdir. Bir katılımcı ise kontrol listesinde yer alan, “Betimlemelerde ilginç önadlar (sıfat) ve/veya belirteçler (zarflar) kullanılmıştır” maddesindeki “ilginç” sözcüğünü anlayamadığını, kendisinde negatif bir çağrışım yaptığını, bu sözcüğün “zor” mu yoksa “çok farklı yaratıcı” anlamında mı kullanıldığını sormuştur. Katılımcıya günlük kullanılan (everyday vocabulary) ve temel iletişim (basic vocabulary) için kullanılan sözcüklerin dışında, daha az karşılaşılan (less commonlexis) ancak düşünceleri ve duyguları daha etkili anlatabilen sözcük gruplarını anlatmanın yolu olarak “ilginç” sözcüğünün kullanıldığı açıklanmıştır. Ancak, “ilginç” sözcüğünün farklı anlamlar çağrıştırdığı gözlemlendiğinden kontrol listesinden çıkarılmasına karar verilmiş ve söz konusu madde şu biçimde değiştirilmiştir: “Betimlemelerde etkili önadlar (sıfat) ve/veya belirteçler (zarflar) kullanılmıştır”.

Kontrol Listelerinin Ön Uygulaması

Kontrol listelerinin daha geniş olarak ön uygulamasının yapılması daha geniş kapsamda yeterliliğini saptamak açısından değerli bulunmuştur. Bu nedenle araştırmanın sorunu ve önemini ele alırken değinilen yabancı dil ders kitaplarındaki okuma metinlerinin yeterli olmaması sorunundan yola çıkarak, İngilizce öğretiminde A2-B1.1 dil düzeyine yönelik on kitaptaki yazınsal metinler kontrol listeleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu amaçla Ankara’da bulunan bir özel ortaokulunun İngilizce bölümünde 7. sınıf öğrencileri için kullanılan kaynak kitaplar içinden son on yıl içinde yayınlanan kitaplar taranmıştır ve öğretmenlerin ödev ve sınıf çalışmalarında kaynak kitap olarak kullanılan on ders kitabı elde edilmiştir. Bu kitaplardan birisi çalışma grubunun ders kitabı olarak da kullanılmaktadır. 10 ders kitabının ikisinde kısa öyküye rastlanmamasına karşın, yedi ders kitabında birer kısa öykünün ve bir kitapta da iki öykünün yer aldığı gözlemlenmiştir.

İncelenen ders kitaplarındaki kısa öyküler, kontrol listeleri kullanılarak 10 yıldan fazla İngilizce öğretmenliği deneyimi olan araştırmacı tarafından incelenmiştir. Grafik 1’de kısa öykülerin kontrol listelerinden aldıkları puanlara göre öğrencilerin yabancı dil düzeyine ve yaşına uygunluk değerleri görülmektedir.

Şekil 1. İncelenen Ders Kitaplarındaki Kısa Öykülerin Çocuğa ve Biçeminin İngilizce Öğretimi için Kullanılmaya Uygunluk Değerleri

En yüksek toplam puanı 90 olduğundan, maddelerin %70'ine olumlu yanıt verilmesi, yani değerlendirilen kısa öykünün puanının 63 puan ve üzeri olması, kısa öykülerin çocuğa göre olduğu anlamına gelmektedir. 63 puanın altında puanı olan kısa öykülerin çocuğa göre olmadığı yorumu yapılabilmektedir.

Grafik 1'de görüldüğü gibi 5 öykünün puanları 63 puanın altındayken (60, 57, 49, 51/47), 4 öykünün puanları (82, 88, 70, 68) 63 puanın üstündedir. On kitaptaki öyküler değerlendirildiğinde, bir kitapta hiç öykü olmaması ve dördünde de puanların düşüklüğü nedeniyle bu anlamda açıkça yetersizlik görülmektedir.

Bu ön uygulamayla Öykü Değerlendirme Kontrol Listelerinin madde seçmede kullanılan madde ayırıcılık gücü indeksi hesaplanmıştır. Madde toplam istatistiği (item-total statistics) tablosunda (bkz. Tablo 3) her bir ölçek maddesinin korelasyon katsayısı verilmektedir. Korelasyon katsayısı .20'nin altına düşen maddelerin elenmesi önerilmektedir. Tablo 3'te görüldüğü gibi sadece 28. maddenin korelasyon katsayısı .000 olup .20'nin altında olduğundan bu maddenin kontrol listesinden çıkarılması söz konusu olmuştur. 28. Madde, "İngilizcenin yazım ve noktalama kurallarına özenle uyulmuştur." biçimindedir. Ancak ön uygulamanın yazılı metin üretimiyle ilgili uzman ekiplerin bulunduğu büyük yayınevlerinden çıkan kitaplar üzerinde yapılmasının yazım ve noktalamayla ilgili madde sonucunu etkilediği düşünülmüştür. Bu nedenle daha az denetimden geçen kaynakları (internet vb.) da değerlendireceği düşüncesiyle maddenin kalmasına karar verilmiştir.

Tablo 3. Madde Toplam İstatistiği

Maddeler	Kontrol Listeleri Ortalaması	Değişkeni	Madde Toplam Kor.Katsayısı	Cronbach Alfa
Soru 1	61,7778	196,444	,517	,949
Soru 2	60,8889	202,861	,392	,950
Soru 3	62,0000	196,000	,577	,948
Soru 4	61,8889	196,111	,597	,948
Soru 5	61,4444	200,778	,393	,950
Soru 6	61,6667	188,250	,915	,945
Soru 7	61,3333	205,250	,366	,950
Soru 8	61,8889	191,361	,811	,946
Soru 9	61,889	191,361	,811	,946
Soru 10	62,1111	201,611	,592	,948
Soru 11	61,5556	187,028	,784	,946
Soru 12	61,8889	196,361	,586	,948
Soru 13	61,8889	186,111	,894	,945
Soru 14	61,5556	191,778	,848	,946
Soru 15	62,0000	195,500	,746	,947
Soru 16	62,0000	195,750	,588	,948
Soru 17	61,6667	199,500	,538	,948
Soru 18	61,3333	204,000	,243	,952

Soru 19	61,5556	198,778	,515	,949
Soru 20	60,7778	207,194	,359	,950
Soru 21	60,8889	205,861	,371	,950
Soru 22	61,4444	197,528	,682	,947
Soru 23	61,0000	202,500	,385	,950
Soru 24	62,2222	190,194	,813	,946
Soru 25	62,1111	189,111	,860	,945
Soru 26	61,4444	195,278	,535	,949
Soru 27	61,2222	197,694	,862	,947
Soru 28	60,6667	210,750	,000	,951
Soru 29	61,3333	193,70	,838	,946
Soru 30	60,8889	203,611	,552	,949

Kontrol listelerinin bütünü için Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır. Madde çıkarılmadan 30 madde üzerinden yapılan işlemde iç tutarlılık güvenirlik katsayısı olan Cronbach alfa katsayısı .95 bulunmuştur. Bu sayısal değer 30 maddeden oluşan öykü değerlendirme kontrol listelerinin güvenilir olduğuna işaret etmektedir.

Kontrol Listelerinin Uygulaması

Öykü değerlendirme kontrol listeleri, kısa öyküde bulunması gereken özellikleri belirleme, ölçek taslağını hazırlama, alan uzman grubunun oluşturulması, uzman görüşlerinin elde edilmesi, pilot çalışmasının ve daha geniş ön uygulamasının yapılması gibi süreçlerden geçirilerek geliştirilip uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Öykü değerlendirme kontrol listeleri ile değerlendirilecek olan öykülerle ilgili olarak alan taraması yapmadan önce bazı ilkeler belirlenmiştir. İlk olarak, öğrencilerin okuyacağı kısa öykülerin hedef dilde yazılmış ve yazınsal olarak niteliği yüksek özgün metinler olması planlanmıştır. Buna ek olarak, öykülerin çeşitli türde ve geniş bir yazın alanına yayılmasına (dedektif, bilim kurgu, fabl, çocuk ve yetişkin yazını vb.) dikkat edilmiştir. Adolesan dönemini yaşayan katılımcıların “en az ilginç bulduğu metin türü olarak saptanan peri masalı” (Ay ve Bartan, 2011: 248) gibi, metin türlerinin çalışma dışında tutulmasına dikkat edilmiştir. Bu yolla öğrencilerin güdülenmelerine ve farklı metin türleriyle karşılaşmalarına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Öykü değerlendirme kontrol listeleri ile değerlendirilecek olan öyküleri bulmak için bir alan taraması yapılmıştır. Bu amaçla, dünyada bir ilk olarak 2013 yılında Oxford’da açılan Oxford Öykü Müzesi’nin web sayfasındaki öyküler, ünlü çocuk dergileri (Cricket, Merlyns Pen) içinde yer alan öyküler, Oscar Wilde ve Road Dahl gibi ünlü yazarların çocuklar için yazdıkları tüm öyküler ve Gothic Stories ve Ghost Stories gibi belli bir türe yönelik kısa öykü derlemeleri araştırmacı tarafından okunmuştur.

Ayrıca çocuklar için öykü önerileri içeren Read Aloud Anthology'den alınan öneriler, bilinen öykü yarışmalarında hem çocukların hem de yetişkinlerin yazdıkları derece alan öyküler, çocukların öykü ve kitap yorumu yaptıkları web sayfaları, Short! (Kevin-Crossley Holand), Too Short (Kevin-Crossley Holand), Short and Scary (Louise Cooper), Short and Spooky (Louise Cooper) gibi tanınmış kısa öykü kitapları, Robert Munsch gibi çocuklar için kısa öykü yazarlığıyla öne çıkmış bazı yazarların web sayfalarında ve kitaplarında yer alan öyküler okunmuştur.

Buna ek olarak, "ELT Professionals Around The World" adlı uluslararası çevrimiçi tartışma grubunda, bu foruma üye İngilizce öğretmenlerine, sınıflarında kullandıkları ve beğenilen öykü önerileri sorulmuştur. Önerilen öyküler, araştırmacı tarafından değerlendirilmiş ve bu kapsamlı tarama sonucunda uygulama için kullanılmak üzere değerlendirilecek öykü sayısı 20'ye indirilmiştir. Alanında deneyimli üç İngilizce öğretmeni tarafından 20 öykü, öykü değerlendirme kontrol listelerine göre puanlanmıştır. Öykülerin aldıkları puanlar Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Öykülerin Büyükten Küçüğe Doğru Aldıkları Puanlar

	Öyküler	Puanlar
1.	A Mouthful	89,3
2.	Just a Pigeon	88,3
3.	Hairy	88,3
4.	Umbrella Man	87,3
5.	The Sound of Annie's Silence	87
6.	Mouse	86,6
7.	Me and My Cat	86,6
8.	Love You Forever	85,3
9.	The Selfish Giant	84,3
10.	Just One Kiss	84
11.	Eleven	83,6
12.	All the Cats in the World	82,3
13.	Skeleton Woman	79
14.	It Could Happen...	79
15.	The Dragon Rock	77,6
16.	Priscilla and the Wimps	76,6
17.	Monkey's Paw	73,3
18.	Lighthouse	67,6
19.	Knots on a Counting Rope	66,3
20.	The Exquisite Corpse	66,3

Yapılan çözümlenmeyle ilgili olarak okurlar arası güvenilirlik durumu saptanmıştır. Üç okuyucunun yaptığı ayrı ayrı değerlendirmelerden elde edilen puanların güvenilirliğini hesaplamada, okurlar arası güvenilirlik durumunu saptamak için sınıf içi korelasyon katsayısı

(Intraclass Correlation Coefficient) hesaplanmıştır. Bu hesaplama sonucunda puanların sınıf içi korelasyon katsayısı, .819 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .838 olarak hesaplanmıştır. Bu sayısal değerler kontrol listelerinin güvenilir olduğuna işaret etmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada İngilizce öğretiminde kullanılması planlanan özgün kısa öykülerin çocuğa göreliği ve dili ile ilgili değerlendirilmesi için iki kontrol listesi oluşturulmuştur.

Kontrol listelerinin geliştirilmesi için öncelikle kısa öykülerde bulunması gereken özellikleri belirlemek için alanyazın taraması yapılmıştır. Bu aşamanın sonucunda geliştirilen ilk öykü değerlendirme kontrol listesinde (Tablo 1) öykülerin niteliğini belirlemek amacıyla tema, konu, kahramanlar, plan, ileti ve çevre öykünün çocuğa göreliğini ölçmek için seçilen ana başlıklar olmuştur. İkinci kontrol listesinde (Tablo 2) dil, anlatım (biçem) ve bağdaşıklık boyutlarına yer verilmiştir. Bu başlıklar altında kontrol listeleri toplam 20 madde şeklinde yazılarak altı kişiden oluşan alan uzman görüşleri elde edilmiştir. Uzman görüşlerinden hareketle madde sayısı arttırılarak 30 madde elde edilmiştir.

Bu aşamadan sonra pilot uygulama ile bir öykünün (Me and My Cat (bkz. Ek 1)) geliştirilen öykü değerlendirme kontrol listeleri kullanılarak 12- 13 yaşındaki 7. sınıf öğrencilerine uygunluğu üç İngilizce öğretmeni tarafından sınanmıştır. Pilot çalışma sonucunda, öykünün çocuğa göreliğinin ve dilinin İngilizce öğretiminde kullanılmaya uygun olduğu (ortalama kontrol listeleri puanı 80,6' dır) yorumu yapılmış ve ufak değişikliklerle kontrol listelerinin son hali verilmiştir.

Böylece kontrol listeleri ön uygulamaya ve uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Ön uygulama Ankara'da bulunan bir özel ortaokulunun İngilizce bölümünde 7. sınıf öğrencileri için kullanılan A2- B1.1 dil düzeyine yönelik son on yıl içinde yayınlanan kitaplardaki öyküler üzerinden yapılmıştır. İncelenen ders kitaplarındaki kısa öyküler, kontrol listeleri kullanılarak 10 yıldan fazla İngilizce öğretmenliği deneyimi olan araştırmacı tarafından puanlanmıştır. 5 öykünün puanları 63 puanın altındayken, 4 öykünün puanları 63 puanın üstündedir. Ayrıca bu ön uygulamayla öykü değerlendirme kontrol listelerinin madde seçmede kullanılan madde ayırıcılık gücü indeksi hesaplanmış ve uygun bulunmuştur. Sonuç olarak, kitaplar içinde yer alan ve incelenen kısa öyküler, tema, konu, öyküde geçen kahramanlar, öykünün planı, yazınsal iletiler, öykünün geçtiği toplumsal çevre, öykünün dili ve anlatımı açısından yetersiz kalmaktadır. Bunun yanı sıra incelenen ders kitaplarındaki kısa öykülerin hiçbirinin özgün öykülerden ve klasik eser niteliğindeki öykülerden seçilmediği gözlenmiştir. Ayrıca kitaplarda kullanılan yazınsal nitelikli metinlerin sıklığı da yeterli bulunmamıştır.

Kontrol listelerinin uygulaması yukarıda belirtilen değerlendirme aşamalarından sonra seçilen 20 özgün kısa öykünün üç puanlayıcı İngilizce öğretmeni tarafından değerlendirilmesiyle yapılmıştır. Değerlendirme sonucu puanların sınıf içi korelasyon

katsayısı, .819 olarak ve Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .838 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler kontrol listelerinin güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu uygulamada 20 öykünün de düşük puan (63 ve altı) almaması düşündürücü olmuştur. Orta puan alan The Exquisite Corpse Adventure (bkz. Ek 3) ve The Skeleton Woman (bkz. Ek 2) öykülerin içeriğinin çocuğa göre olmadığı Kontrol listelerinde puanlama bölümünde ayrıntılı biçimde aktarılmıştır. Puanlayan öğretmenlerin bu konuda eğitim almadıkları düşünüldüğünde sonuç şaşırtıcı görünmemektedir. Puanlayıcıların puanlama aracıyla ilgili eğitim almalarının güvenilirliği arttırdığı belirtilmektedir (Kuiken & Vedder, 2014). Bu nedenle kontrol listelerinin temellerinin dayandığı bilgilerin yabancı dil öğretmenlerine de aktarılması önerilmektedir. Bu eğitim, çalışma grubunda yer alan özel okulda çalışmakta olan İngilizce öğretmenlerinin eğitime zaman ayırmalarının mümkün olmaması nedeniyle bu çalışmada gerçekleştirilememiştir. Ancak başka bir çalışmayla puanlayıcılara eğitim sağlanarak ya da öz-eğitim olanakları oluşturularak kontrol listelerinin denenmesi önerilmektedir. Puanlayıcı eğitimi konusu son yıllarda tartışılan bir konudur. Bazı çalışmalar (Harsch & Martin, 2012) puanlayıcı güvenilirliğine katkısı olduğu sonucuna varsa da bu eğitimin puanlayıcı güvenilirliğine katkısı olmadığını ortaya koyan çalışmalar (Weigle, 1998) da mevcuttur.

Sonuç olarak İngilizce öğretiminde kullanılmak istenen özgün kısa öykülerin, tema, konu, öyküde geçen kahramanlar, öykünün planı, yazınsal iletiler, öykünün geçtiği toplumsal çevre, öykünün dili ve anlatımı açısından yeterli olması gerekmektedir. Yabancı dil öğretmenlerinin özellikle öğretimde kullanacakları öykülerin çocuğa göre olup olmadığı konusunda eğitim almaları gerektiği görülmektedir. Bu eğitim gerçekleştirildikten sonra kontrol listelerinin alana katkısı olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca kontrol listelerinin A2- B1.1 İngilizce dil düzeyindeki ve 12-13 yaş aralığındaki öğrencilere göre hazırlandığı göz önünde bulundurulduğunda, diğer dil düzeyi ve yaş gruplarına uygun olup olmadığının da başka bir çalışmayla sınanması önerilmektedir. Bu çalışmada hazırlanan kontrol listeleri A2- B1.1 İngilizce dil düzeyindeki ve 12-13 yaş aralığındaki öğrencilere uygunluğunu üç İngilizce öğretmeni tarafından ölçülmüştür. Daha fazla katılımcı ile denenmesi önerilmektedir.

Son olarak, geliştirilen kontrol listelerinin özellikle toplumbilim, ruhbilim, edebiyat ve yabancı dil öğretimi alanlarındaki yeni bilgilerle gelişime açık araçlar olduğu vurgulanmalıdır. Örneğin, toplumsal cinsiyet ayrımcılığıyla ilgili ya da “tozpembe bir dünya” algısı yaratılmadığından emin olmak amacıyla ayrıntılı maddeler önerilebilmektedir (Çer, 2014). Bu ve benzeri maddelerin eklenmesi için yabancı dil öğretimi alanında ve diğer disiplinlerle ortak olarak konuyla ilgili yeni çalışmalara gereksinim duyulmaktadır.

Kaynakça

- Aghagolzadeh, F. & Tajabadi, F. (2012). A debate on literature as a teaching material in FLT, *Journal of Language Teaching and Research*, (3)1, s. 205-210. <http://www.academypublisher.com/jltr/>.
- Airasian, P.W. (1996). *Assesment in the Classroom*, McGraw Hill, Boston College.
- Airasian, P.W. (2001). *Classroom Assesment*, McGraw Hill, Boston College.
- Arioğlu, S. (2001). The Teaching of reading through short stories in advanced classes. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış yüksek lisans tezi, Ankara.
- Ay, S. & Bartan, Ö. Ş. (2011). Individual differences in foreign language reading comprehension: Gender and topic interest. (eds) içinde J. Arabski, A. Wojtaszek, *Individual Learner Differences in SLA*, Bristol: Multilingual Matters, s. 245-258.
- Ay, S. & Bartan, Ö. Ş. (2012). The effect of topic interest and gender on reading test types in a second language. *The Reading Matrix*, (12) 1, s.62-79.
- Can, R. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin bağdaşıklık araçlarını işlevlerine göre yazılı anlatımlarında kullanma becerileri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 14 (1) <http://eefdergi.erzincan.edu.tr/index.php/EFDERGI/article/viewArticle/908>.
- Can, D. T., & Sapar, V. (2010). (Re) Constructiong Little Red Riding Hood in a Writing Course. (eds) içinde D. Köksal, İ. H. Erten vd., *The 6th International ELT Research Conference Proceedings*, İzmir: Tubitak Nobel Yayın Dağıtım, s. 133-143.
- Civaroğlu, Ö. (1998). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Collie, J. & S. Slater (1987). *Literature in the language classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Corbett, P. (2001). *How to teach fiction writing at keystone 2*, London: David Fulton Publishers.
- Çer, E. (2014). *Edebiyatta çocuk gerçekliği ve çocuğa yönelik ilkelerinin incelenmesi*, Basılmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Demir, T. (2012). Türkçe eğitiminde yaratıcı yazma becerisini geliştirme ve küçürek öykü. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 9(19), 343-357.
- Demir, Y. & Ertaş, A. (2014). A suggested eclectic check list for ELT coursebook evaluation. *The Reading Matrix*, 14(2), 243-252.
- Eke, A. (1997). *Yazma dersinde edebi metinlerin kullanımı*, Basılmamış yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Halliday, M. A. K. & Matthiessen, C. (2004). *An introduction to functional grammar*. New York: Oxford University Press Inc.
- Harsch, C. & Martin G. (2012). Adapting CEF-descriptors for rating purposes: Validation by a combined rater training and scale revision approach. *Assessing Writing*, 17. 228-250.
- Heaven, K. (2007). *Story proof: The science behind the startling power of story*. London: Libraries Unlimited.
- Kubiszyn, T. & Borich, G. (2007) *Educational testing and measurement: Classroom application and practice* (8. baskı). The USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Kuiken, F., & Vedder, I. (2014). Rating written performance: What do raters do and why? *Language Testing*, 31(3), s. 329-348. doi:10.1177/0265532214526174
- Lazar, G. (1990). Using novels in the language-learning classroom. *ELT Journal* (44) 3, s. 204-214.
- Lazar, G. (1993). *Literature and Language Teaching: A Guide for Teachers and*

- Trainers*, Cambridge: Cambridge University Press, s. 73.
- Linn, R.L.&Gronlund,N.E.(1995). *Measurement and assesment in teaching*, New Jersey: Prentice-Hall, 257.
- Lukens, R. J. (1999). *A critical handbook of children's literature*. New York: Longman.
- McKay, L. S. (2001). *Literture as content for ESL/EFL*, (ed.) içinde Marianne Celce-Murcia, *Teaching English as a second or foreign language*, USA: Heinle&Heinle Thomson learning, Inc., s. 319-331.
- Oğuzkan, F. (2001). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özkan, B. (2004). "Metindilbilimi, metindilbilimsel bağdaşıklık ve Haldun Taner'in "onikiye bir var" adlı öyküsünde metindilbilimsel bağdaşıklık görünümleri". *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 13(1), s. 167-182.
- Öztoprak, F. B. (2006). *Öykü öğretiminde öykü haritası kullanımının okuduğunu anlama üzerine etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitim Bilim Dalı, Çanakkale.
- Paran, A. (2008). "The role of literature in instructed foreign language learning and teaching: An evidence-based survey." *Language Teaching* 41(4), 465-496.
- Paran, A. (2010). *Between Scylla and Charybdis: The dilemmas of testing language and literature*. (eds) içinde A. Paran & L. Sercu, *Testing the untestable in language education*, Bristol: Multilingual Matters, s. 143-165.
- Parkinson, B. &Reid-Thomas, H. (2000). *Teaching literature in a second language*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Rosenblatt, M. L. (1978). *The reader, the text, the poem*. Carbondale, IL: Southern Illinois University Press.
- Sarıçoban A. & Küçüköğlü, H. (2011). 'Using literature in EFL classrooms: Short stories', *1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics Proceedings, May 5-7 2011 Sarajevo*, s.160-179.
- Seven, S. vd. (2011). *Edebî Metinlerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Sever, S. (1995). *Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Yapısal ve Eğitsel Özellikler*, <http://www.egitim.aku.edu.tr/ssever.htm>
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve edebiyat*. 6. Baskı İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sofuoğlu, M. (1979). *Anaokullarına giden 5 ve 6 yaş çocuklarının seçilmiş resimli kitaplar hakkındaki beğenilerin incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Solar, B. (2012). *3. Ulusal çocuk ve gençlik edebiyatı sempozyumu*, 05- 07 Ekim 2011. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Şimşek, M. R., & Dündar, E. (2018). Particularised checklists in materials evaluation: Developing contextually relevant criteria for Turkish EFL classes. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 14(3), 154-189.
- Tomlinson, B. (2008). *Language acquisition and language learning materials* (Eds) B. Tomlinson içinde *English Language Learning Materials*, London: Continuum International Publishing Group.
- Tomlinson, B. (2003). *Introduction: Are materials developing?* (Eds) B. Tomlinson içinde *Developing Materials for Language Teaching*, London: Continuum International Publishing Group.

- Tosunoğlu, M. & Alamdır S. G. (2012). "İlköğretim 6.-8. Sınıf ders kitaplarında yer alan metinlerin içeriksel olarak çocuk edebiyatı nitelikleri açısından incelenmesi", 3. Ulusal Çocuk ve gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Yay. Haz. Sedat Sever). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Uçkun, B. & Onat, Z. (2008). Yabancı dil kitaplarında özgün metin ve özgün görev kullanımının önemi: Bir kitap incelemesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7(1),149-164.
- Uzun, L.S. (1995). Orhun yazıtlarının metindilbilimsel yapısı, Türk Dili Araştırmaları Dizisi-7, Ankara, Simûrg Yayınları.
- Weigle, S. (1998). Using FACETS to model rater training effects. *Language Testing* 15(2) 263–287.
- Williams, J. M. (1990). *Style: Toward clarity and grace*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Yang, A. (2001). Reading and the non-academic learner: a mystery solved. *System* 29.4, 450–460.

Ekler

Ek: 1. Pilot Çalışmada ve uygulamada değerlendirilen *Me and My Cat* adlı öykü

Me and My Cat

by Satoshi Kitamura

“Late one night an old lady with a pointed hat came in through my window. She brandished her broom at me and fired out some words. Then she left without saying goodbye.

“Nicholas, wake up! You’ll be late for school”

It must be mum. It must be morning again.

Mum dragged me to the bathroom and made me wash and dress. Downstairs she interrupted my breakfast. She was furious. She carried me off to catch the school bus. I had gone...

but I was still here...

“How strange” I thought to myself pulling my whiskers.

WHISKERS?!

I rushed to the bathroom and looked at myself in the mirror. Leonardo, my cat, is staring back at me. But it wasn’t him inside. It was me- Nicholas! I couldn’t believe my eyes!

I had turned into a cat!

“Don’t panic!” I told myself. I sat in the armchair to consider the situation carefully...

I fell asleep.

When I woke up, I thought a little better. Maybe it wasn’t such a bad thing to be a cat. I didn’t have to go to the school, did I? I hopped onto the table and from there to the top of the shelves. What fun! I could never do this before! I decided to leap toward the cupboard on the other side of the room.

Ready- set...! Oops!

Mum threw me out of the house. While I was rambling in the garden, Gioconda, the next-door-neighbour cat, came up and licked me all over my face. Yuck!

“Time to go for a walk” I thought.

The brick wall was warm under my paws. As I got close to Miss Thomson’s garden, a funny thought occurred to me. Miss Thomson had given me Leonardo when he was a kitten. Leonardo was Heloise’s son. Did that mean Heloise was now my mother?

Meow, miam! Hello mum” I called tentatively. She ignored me completely.

Farther along, I came across three mean-looking cats. “Excuse me. May I go through?” I said. “No, go away! It’s our wall.” replied one. “Well, I think the wall belongs to every...” but before I could finish my sentence, they were all over me, they punched and kicked and scratched one another until we fell off the wall, entangled.

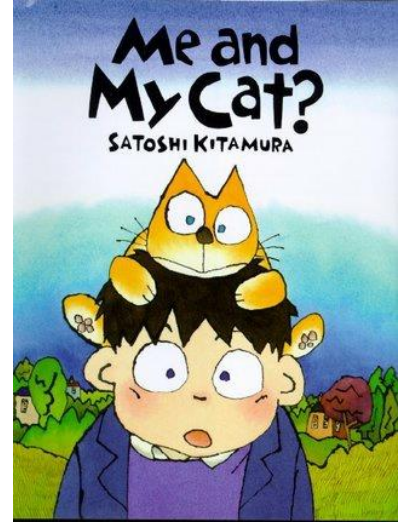
“Bowwowowowowowowowow!” The dog came running towards us. Barking furiously! The cats ran away all directions. It was Bernard, Mr Stone’s dog! He’s a sweet dog, my favourite in the neighbourhood.

“Thanks Bernard, you came just in time.” He chased me out of the garden. Of course! He couldn’t recognise me! So this was the world that Leonardo lived in. Life was as tough and complicated as it was for humans. When I got home, I went into the house then I heard a scratching noise coming from the front door.

It was “me” back from school, trying to get into the cat flap. But was he me, “Nicholas”? Or was he poor little Leonardo inside my body?

Once indoors, he continued to behave strangely. He scratched himself earnestly, and when that was done he challenged his shoes until they surrendered. He licked his sweater to clean, then spent a long time sharpening his nails. He found the goldfish particularly fascinating. He tried to sort the washing and then the yarn... but at last he gave up. He found the radiator and the litter box irresistible. But he didn’t seem to like me at all!

At last, mum saw something was wrong with her son. She became so worried that she called the doctor and asked him to come at once.

“Nothing to worry about” said Dr. Wire. “He is just a little bit overtired. Send him to bed early and he’ll be fine in the morning.”

Mum was still very upset. She held him tight in her arms all evening. I felt sorry for them both. I climbed on Leonardo in my shape and stroked his chick. He purred.

Then mum stroked me gently. I purred.

Later that night, the old lady in the pointed hat came in through my bedroom window.

“Sorry, love! I got the wrong address” she said.

She brandished her broom and blurted out some words. Then she left without saying goodnight.

“Nicholas, wake up! You’ll be late for school” I heard mum shouting.

Everything was back to normal.

At school Mr.McGough sat on the table. He scratched himself, licked his shirt and fell asleep for the rest of the lesson.”

Ek: 2. Uygulamada değerlendirilen *The Skeleton Woman* adlı öykü *Skeleton woman*
http://www.storymuseum.org.uk/1001stories/upload_files

“Father and daughter stand on the top of the cliff. Beneath them the water breaks on the rocks. The Father's eyes are angry. He holds his daughter's neck, her eyes wide with fear, shouting at her. She screams. Maybe she was pushed, who knows? Maybe she slipped. What is known is that she fell from the cliffs, her body twisting and turning as she fell through the air, crashing and cracking against the rocks like limp, lifeless puppet, breaking her neck on the rocks below? And the sea came and drew her in, out into the bay and down to the bottom of the ocean where she lay. The fish came and feasted on her flesh until there was nothing left but her bones, swaying back and forth amid the seaweed. And from that day fishermen avoided that place.

They believed it to be haunted. Cursed. And were forever mindful of the power of legend.

And then it came to pass that a fisherman, new to this part of the coast came to find work and build himself a home. He rowed out to that bay, hooked on his bait and cast out his line. He waited all day but no fish took his bait, until, as the sun went down, the line suddenly tightened. His rod bent under the weight of his catch. What kind of fish was it? A shark? Surely something rich in meat. He imagined the faces of the locals when he showed them his catch, the money he would earn, the admiration from everyone, especially the women. For, living alone, the fishermen did hope that one day he would catch himself a pretty girl and make her his wife. He looked into the water and there, in the twilight, saw the dancing skeleton at the end of his line. Terrified, he turned away, grabbed his oars and began to row. He got back to the shore, looked over his shoulder and saw the skeleton, still dancing at the end of his rod. He grabbed his rod and ran up the beach, turning around to see the skeleton twisting and crashing against the rocks, all the time following him.

He reached the door of his cabin, threw it open and collapsed into a chair. He sat in the darkness, his heart beating like a drum, terrified. He sat there for a while, then got up and lit a tallow lamp in the wall. He saw the clutter of bones and staggered backwards until his back was against the wall, frozen with fright. He waited but nothing happened. Then, intrigued, he gingerly walked over and touched the bones. They are cold and wet from the sea but something deep inside him wanted to make things right. With great love and care, he started to move the bones, slowly into place. He gently took a foot, stuck inside a rib, and with great skill untangled it. He went on in this way until there before him was the skeleton of a woman. And when he was done, he slipped into bed, pulled his sealskin blanket over his body and fell asleep. He dreamed - who knows of what? And as he did so a tear ran down his face. Skeleton woman turned to watch the tear running onto his cheek.

She started to move, stood and walked over to the bed, bent down and tasted his tear. And then she started to sing. She sang for her flesh to return, for legs so that she could dance, arms to cook, hair so that she might be beautiful once more, lips so that she could speak and kiss - a belly so that she might give birth. In this way, she sang and sang herself back onto her bones. And when she was done, she lay down next to the fisherman. And in the morning, when they awoke, he took her for his wife.”

Ek: 3. Uygulamada değerlendirilen *The Exquisite Corpse Adventure* adlı öykü *The Exquisite Corpse Adventure***Episode 1****Contributed by:** [Jon Scieszka](#)**Illustration by:** [Chris Van Dusen](#)<http://www.read.gov/exquisite-corpse/episode1.html>

“This story starts with a train rushing through the night. The full moon lights the silver rails winding around dark mountains, through deep woods, and over steep gorges of jagged rock and one freezing cold rushing black mountain river.

I wish there was enough time to describe all of the funny (and touching) twists and turns - especially the Elephant Clown Party - that led up to now. But there isn't. Enough time. Because there is a ticking clock. And the two passengers we care most about don't know anything about it.

In a sleeping berth, in the third car from the end of the

train, are two children, eleven- year-old twins, who have just run away from the circus.

The girl's name is Nancy. The boy's name is Joe.

They have no idea that those are not their true names. Though they will figure it out soon enough. Up until two hours ago, Nancy and Joe thought they were orphans. That turned out to be not true either. Joe holds up the “birthday card” that has suddenly changed their lives.

“This is not even in code! If our real Mom and Dad are such secret spies, wouldn't they have at least written in code?”

“Maybe they didn't have enough time,” said Nancy.”

Happy

HELLO.NOW.

FOLLOW CLUES.

Rescue Us By

PIECING TOGETHER THE EXQUISITE CORPSE.

Birthday.

LOVE, MOM & DAD

“... gets right to the point. And there is this mark. The same mark we both have on our right little toe. Who else would know about that?”

Joe frowned. “But we don't really know if we are going to the right place. We don't really know if the Exquisite Corpse is the Top Secret Robot we are supposed to piece together. And we don't really know how to help.”

Joe was right to be worried. But he was worried for all of the wrong reasons.

The note was from their real mom and dad. They were going to the right place. The Exquisite Corpse was a very Top Secret Robot that could only be assembled by them. And because they had been raised in a circus, Joe and Nancy had been perfectly trained for just this moment.

Fire juggling, trapeze flips, sharpshooting, bullwhip stunts, lock-picking, lion taming, bareback riding, knife throwing, snake charming, disappearing, sword swallowing, and other circus skills can come in handy in all sorts of situations.

What Joe should have been worried about was the clock “the first ticking clock. Oh, so much more to explain. So little time.

Here, you will just have to piece things together yourself:

If the train makes it over the last treacherous gorge, there is a good chance that you and Nancy and Joe will have to deal with werewolves and mad scientists, real ninjas and fake vampires, one roller-skating baby, a talking pig, creatures from another planet (possibly another dimension), killer poetry, clues from classic children's books, two easy riddles, several bad knock knock jokes, plenty of explosions, a monkey disguised as a pirate, two meatballs, a blue plastic Star Wars lunch box (missing its matching thermos), three ticking clocks, and not just one bad guy â€” but a whole army of villains, cads, scalawags, sneaks, rats, varmints and swindlers. Also several desperados, a gang of evildoers, and one just plain bad egg. And you-know-who will have to piece together the Exquisite Corpse.

But the first ticking clock.

It is attached to the last bridge.

And of course there is a wire that leads from the clock to an entire bundle of dynamite.

Joe and Nancy's train rushes toward that bridge.

The second hand of the clock has exactly forty-seven more ticks before it reaches its very explosive alarm time.

Joe looks once more at their "birthday card."

"So now what do we do?"

